

KENNIS VAN ZAKEN

Om een accountant goed aan te sturen bij zijn controle zal binnen de auditcommissie een goede kennis van de onderneming en van de relevante verslaggevingstandaarden moeten zijn. Ook aan de expertise van de commissarissen moeten dus scherpe eisen worden gesteld: ervaring als financieel directeur of als controlerend accountant is niet voldoende. Als de heren een paar jaar uit de praktijk zijn is hun kennis te beperkt. Het gaat dus om up-to-date kennis van de relevante wet- en regelgeving op het gebied van IFRS, maar ook op corporate-governancegebied.

Zo zullen de leden van de auditcommissie van een bank op de hoogte moeten zijn van de standaarden met betrekking tot de waardering van financiële activa als obligaties, cdo's et cetera. Zij zullen met de accountant moeten kunnen sparren over de fair-value-waardering van deze effecten. In dat kader is artikel 2:150 BW relevant, waarin wordt bepaald dat commissarissen aansprakelijk zijn als in de jaarrekening een misleidende voorstelling wordt gegeven van de toestand van de onderneming. Is dat het geval dan zijn de commissarissen, naast de bestuurders, hoofdelijk aansprakelijk. Over dit wetsartikel wordt weinig geprocedeerd, maar de VEB heeft een zaak in voorbereiding.

PRAKTIJKVOORBEELD

In Effect nummer 20 is beschreven hoe AND International Publishers NV (AND) vanaf 2005 zijn balans heeft opgepompt met de waardering van de database met digitale kaarten. De waardering van het intellectueel eigendom steeg van 5,9 miljoen euro in 2005 tot 17,3 miljoen euro in 2010. Dit bij een balanstotaal van 24,7 miljoen euro, ultimo 2010. Kortom 70 procent van het balanstotaal!

Bij de aandeelhoudersvergadering van 31 mei 2011 was er nog niets aan de hand en plotseling – drie zomermaanden later, op 31 augustus 2011 – volgt

een afwaardering van liefst 10,9 miljoen euro. Daar zijn de nodige vraagtekens bij te zetten. AND gooit het op veranderende marktomstandigheden; daar is inderdaad sprake van. Alleen niet pas na 31 mei 2011.

Wat moet een belegger in een dergelijk geval van een commissaris en van de accountant verwachten? Een professioneel kritische instelling ten aanzien van de aangeleverde stukken. Een rechte rug. Niet zomaar klakkeloos aannemen wat het bestuur je wil doen geloven. Was het scenario van AND werkelijk realistisch? De vrije kasstroom moest met wel 30 procent per jaar groeien om het immaterieel actief van toen nog 17,3 miljoen euro te kunnen verantwoorden. Met de huidige waardering van 6,8 miljoen euro dient de vrije kasstroom in de komende jaar met dubbele cijfers te groeien om niet opnieuw af te hoeven boeken. Gezien de moeilijke markt lijkt ook dit een weinig aannemelijk scenario. Commissarissen moeten in het financiële speelveld 'op de bal' zitten en kritisch de accountant bevragen.

IN DE AANDEELHOUDERSVERGADERING

De VEB bezoekt jaarlijks meer dan 95 procent van alle (buitengewone) aandeelhoudersvergaderingen van beursgenoteerde ondernemingen in Nederland. Onze ervaring is dat de accountant in de vergadering waar de jaarrekening wordt vastgesteld aanwezig is. Daarbij bestaat in theorie de mogelijkheid voor de accountant om vragen van de aandeelhouders te beantwoorden. De praktijk wil dat de accountant dan weinig tot niets loslaat over zijn controlewerkzaamheden. Daarbij verschuilt hij zich achter zijn geheimhoudingsplicht ten aanzien van zijn 'cliënt'. Als hij al antwoord geeft, gebeurt dat op een lacherige en oppervlakkige manier. Al met al ontstaat het beeld dat de accountant dit deel van zijn taak als een verplicht nummer beschouwt. Hier kan nog het nodige bereikt worden.

De accountant zal specifiek moeten kunnen toelichten wat hij gecontroleerd heeft en welke delen niet of slechts beperkt. Het is van belang dat de accountant dit serieus neemt. Hij dient op een deugdelijke manier verantwoording af te leggen over zijn controlewerkzaamheden aan de aandeelhoudersvergadering, die in formele zin eigenlijk zijn enige echte cliënt is.

Op haar beurt moet de auditcommissie aan de aandeelhoudersvergadering uitleg geven over de manier waarop zij toezicht heeft gehouden. In het verleden daarvan dient zij uit te leggen hoe de accountant is aangestuurd.

HERSTEL VERTROUWEN

Voor de belegger is het van belang dat de commerciële relatie tussen ondernemingsbestuur en accountant wordt doorgesneden, zodat de accountant weer objectief en kritisch zijn controle kan doen. Scheiding van controle en advies is daarbij essentieel. De accountant dient daarbij aangestuurd te worden door de auditcommissie en niet door de bestuurders van de onderneming. Op die manier kan de accountant in de toekomst weer functioneren als de vertrouwensman van het maatschappelijk verkeer en kunnen beleggers weer met een gerust hart vertrouwen op de informatie in de jaarrekening. ■

